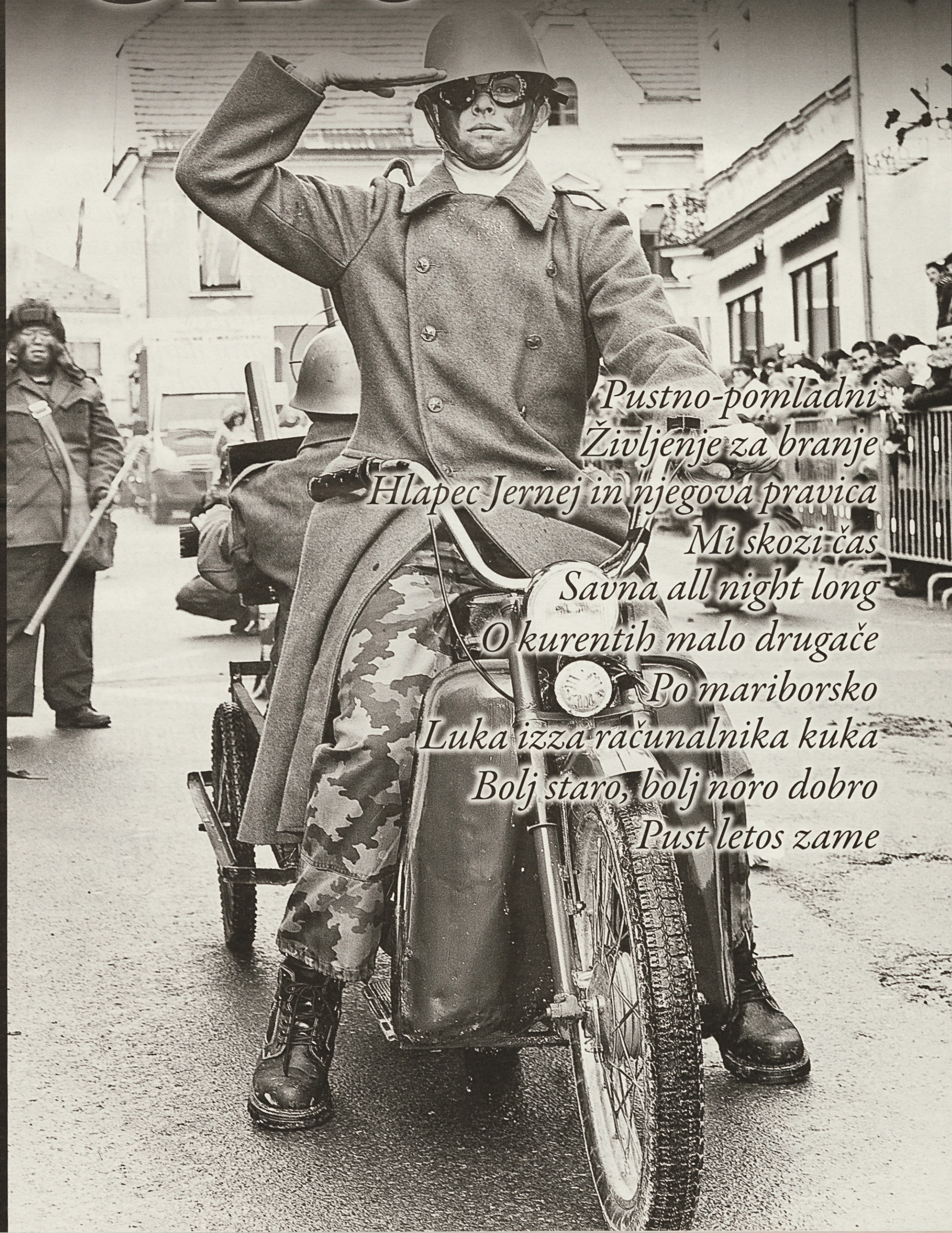

CiDo

*Pustno-pomladni
Življenje za branje
Hlapec Jernej in njegova pravica
Mi skozi čas
Savna all night long
O kurentih malo drugače
Po mariborsko
Luka iz računalnika kuka
Bolj staro, bolj noro dobro
Pust letos zame*

Pustno- pomladni

V tokratnem Cidopisu se med drugim nismo mogli upreti pustu, o katerem pišemo v nekaterih stalnih rubrikah, spomin nanj pa obujamo tudi z galerijo fotografij našega ustvarjalnega in odličnega fotografa Andreja Lamuta. Kurentovanje je za nami, pred nami pa pomlad – ne dvomimo, da je čisto blizu, saj so kurenti zagotovo odlično opravili svoje delo. V marcu podarite kakšno rožico, se razveselite prvih zvončkov in bodite enostavno cvetoče!

Polona Ambrožič

Biblioterapevtsko pero o knjigi Bralec

Življenje za branje

Branje ... Koliko pomeni, da zna človek brati! Vstopi lahko v dežele bolečine, sreče, lepote, domišljije, na dlani ima razmišljanja veleumov preteklih obdobij, doživetja pisateljev sedanjosti in pred njim se odkrivajo prostranstva Zemlje in metafizičnih razsežnosti. Zaradi branja lahko uspešno deluje v današnji družbi, ima možnost izobraževanja, uveljavljanja pravic in izražanja svobodne volje. Konkretno lahko naroči dunajca v gostilni, opere perilo, razume tujejezični film, pripravi instant špagete, spremlja horoskop ali goji bonsaje. Branje učloveči človeka. Spodbuja njegovo zavest, zahteva njegovo prisotnost v danem trenutku, dreza v možgane, da gradijo znanje, kritičen odnos do prebranega, in v čustva, da doživimo lepoto in bridkost napisanega. Branje oživlja, saj nas aktivira bolj od ostalih medijev, včasih celo bolj od nas samih. Ravno zaradi tega je priznanje nepismenosti težko, še težje je njeno skrivanje. S tem bi nekako priznali šibkost in ozkost uma, si nakopali pomilovanje, gledanje postrani in okrnili možnosti za zaposlitev. Rešitev za Hanno je bil njen bralec, Michael.

Piše: Maruška Samobor Gerl

Bernhard Schlink začne zgodbo s petnajstletnim Michaelom, ki se izbruha na cesti. Umije in pomiri ga veliko starejša Hanna in ga napoti domov. Po preboleli zlatenici se ji fant pride zahvaliti in med njima se začne razmerje. Ritualni, ko sta se srečevala, so si podobni – najprej se umijeta, sledi seks, temu pa branje gimnazijskih tekstov. Na zahtevo Hanne, da dokonča šolo, sicer bo končala zvezo, se Michael zagriže v knjige in uspešno dokonča prvi letnik gimnazije, s tem pa si zagotovi videvanje z njo. Čez čas izve, da je sprevednica na tramvaju in nekega dne sklone, da jo preseneti z vožnjo. Kljub očesnemu kontaktu, ki ga vzpostavi, ona ne vstopi v vagon, kjer sedi, zato Michael jezen in razočaran izstopi. Nato Hanna brez pozdrava izgine.

Fant se poglobi v študij prava, čustva razočaranja, žalosti, jeze, ljubezni in trpljenja potlači, postane otopel. Prednost daje razumu in se distancira od vsakršnih občutenj, čustev, s tem pa tudi od ljudi. Goji površinska razmerja in deklet ne pušča blizu. Ob ponujeni priložnosti se udeleži sojenja esesovskim paznicam v taboriščih. Med ženskami na sojenju prepozna Hanno, ki se zagovarja brez slabe vesti in odločno. Proces traja več dni in med njim se izkaže, da je ženska nepismena in zato ni odgovorna za izdajo poročila o zločinu, ki so ga izpostavili. Kljub temu jo spoznajo za krivo in obsodijo, saj krivdo prizna, še preden spoznajo resnico o njeni nepismenosti. Michael sklone, da bi takšno priznanje zanjo pomenilo izgubo človeškega dostojanstva. Krivdo je priznala zaradi ponosa. Kljub temu se Michael

Foto: Andrej Lamut

odloči ohraniti pasivno držo in v otopelosti nadaljevati svoje življenje.

Poroči se, dobi hčer in se po nekaj letih loči, saj v razmerju ni zmožen gojiti pristnih čustev in pripadnosti. Globoko v sebi si še vedno želi Hannine bližine. Odloči se poizvedeti o njeni nastanitvi. Ko izve, v katerem zaporu biva, ji začne pošiljati zvočne posnetke knjig. Tudi sam začne pisati in osnutek svojega prvenca najprej pošlje v zapor na kaseti. Presenečen nekega dne dobi pismo z zahvalo v okorni

pisavi, spozna jo za Hannino. Naučila se je pisati! Tudi njeno kazen so omilili in povabljen je, da jo odpelje domov, v njeno stanovanje, ji priskrbi službo in jo po številnih letih znova uvede v življenje. Preden jo odpelje, jo gre obiskat. Uzre starejšo, okroglo žensko z upadlim obrazom, vendar še vedno vedrim glasom. Obljubi ji, da pride ponjo. Dan pred odhodom se ona obesi in zapusti veliko vsoto denarja hčerki edine preživele ženske v tragediji, zaradi katere so jo obsodili.

Michael izpolni njeno željo in se spravi s čustvi do nje.

Koliko pomeni branje? Človeški ponos, dostojanstvo, življenje. Želja po branju in pisanju je človeku priučena, vendar s sposobnostjo branja in pisanja postane družbeno bitje. Vsi želimo pripadati družbi in biti sprejeti, priznanje nepismenosti zagotovo ni popotnica, da bi to dosegli. Če sprejetost in ohranjanje ponosa pomenita življenje, pa naj bo tako!

Na prepihu

Hlapec Jernej in njegova pravica

Tole, dragi bralec, pišem na valentinovo. A to ni članek za zaljubljene. Daleč od tega. Pozabite na plišaste medvedke, vrtnice, balone z luštnimi napisi in vso to potrošniško kramo. (No, saj verjetno ste že, glede na to, kdaj ta časopisek sploh izide.) Tole je izpoved zelo jezne in razočarane študentke lektorice, ki se začenja komaj zdaj zavedati, kakšno sranje je to, ko moraš v službo, če hočeš plačati najemnino in vse druge račune, ki kar ne nehajo prihajati, in ki se mora poleg vseh sladkosti v življenju, kot so lovljenje zadnjih rokov za oddajo seminarske naloge, če noče plačati diplome (ki mimogrede sploh ni poceni), slalomiranje med tremi službami in še kakšno honorarno za zraven, ukvarjati še z imbecilnimi ljudmi.

Piše: Barbara Ferčič

Kaj naredi človek, ko ga nekdo ne mara? Ni treba veliko. Potrudi se, da nimata stikov, če so že, obdrži raven vljudnosti, si privoščijo kakšno sarkastično pripombo in gre naprej. Ga ne prizadene, se ga ne tiče. Kaj naredi človek, če ima probleme z nadrejenim? Kaj naredi študentka lektorica, če mora sedeti najmanj štiri ure na dan s Šefico – in ta ne samo, da je ne mara, si jo tudi hinavsko privoščijo, ko je le priložnost? Ne moti je to, da dela razlike med puncami. Za to ji je vseeno, saj si lahko vsak izbere svojega najljubšega in mu privoščijo več dobrot, ki jih ponuja časopis. Sama ne hlasta za denar-

jem. Je tudi preživela razne muhe Šefice, ko je tečnarila s honorarjem in štela ure, da si jih, bog ne daj, ne bi napisala preveč. Ne, ob takih otročarijah se je le nasmehnila. Kaj pa se zgodi, ko začne Šefica z njo manipulirati? Obračati besede, si izmišljati stvari, premeščati datume dela, jo opetnastiti za dežurstvo in jo na koncu pred drugimi prikazati kot nekoga, s katerim se je nemogoče kar koli dogovoriti. Kaj naj študentka lektorica stori? Se ji upre in ji pove, da ni poštena, ali vse požre, skloni glavo in si reče »saj bo boljše? Ne, nikar! Ljudem je treba povedati svoje mnenje, treba jim je dati vedeti, da razmišljamo s svojo glavo, da nismo slepi in vidimo hudobije, ki se jih gredo nekateri. Nekdo bi lahko

ob tem rekel (predvsem starejši, kakopak): »Ne upiraj se, raje malo potrpi, pa bo, da ne boš izgubila službe. Povsod je tako, povsod bo kakšna Šefica.« Morda res. Potem se bo morala študentka lektorica pač povsod boriti za svoj prav. Naj se sliši še tako romantično, kot boj z mlini na veter. Četudi se vseskozi zavedaš, da je veliko krivic na svetu – seveda še veliko večje, kot so tvoje, čeprav se zdijo že te kozmično gigantske – te še vedno najbolj prizadenejo tiste, ki zadevajo tebe. Še vedno se naivno puščiš, da ti pridejo neumni ljudje do živnega, ko pa bi po vseh teh letih zaježevanja na faksu že lahko imel trdo kožo. Tukaj se zaveš, dragi bralec, da se to sizifovsko življenje šele začenja.

Mi skozi čas

Piše: Uroš Sitar

Kamor koli se obrneš, povsod lahko naletiš na sledi človeškega dela, ki so skozi stoletja postajale vse bolj dovršene, izvirne, natančne, edinstvene. Predvsem pa so nas skozi čas spremljala vedno nova znanja in spoznanja, ki so našo inovativnost, vednost in izkušnje pripeljala do skoraj neverjetnih razsežnosti.

Vsekakor lahko človeško delo preprosto poimenujemo kot množico projektov, ki nas spremljajo od vsega začetka. Lov na mamute je zahteval razmišljanje oziroma skoraj projektiranje, kako bi to ogromno žival prelisčili in jo tako onesposobili, saj so bili ljudje proti njej veliko ranljivejši. Še bolj kot prazgodovinske zgodbe, ki so imele glavni namen v preživetju, presenečajo različne gradbene stvaritve, v zgodovini večinoma posvečene različnim religijam in vladarjem. Ko gledam sodobne načine gradnje večjih zgradb, se sprašujem, kako je mogoče, da so piramide zgradili skorajda z golimi rokami, brez pravih strojev. Morda najbolj primer je Keopsova piramida, ki je nastala približno 2700 let pred našim štetjem, z njeno gradnjo naj bi se po nekaterih zapisih vseskozi ukvarjalo od dvajset do trideset tisoč ljudi, spet druge domneve govorijo celo o številki sto tisoč. Kakor koli že, še bolj begajo ugibanja, kako dolgo so gradili takšne piramide. Občudovanja

vredna so tudi naselja Inkov in Majev, da o gradnji Kitajskega zidu niti ne govorimo. Skratka, sledi človeškega dela so opazne povsod. Če se omejimo na zgodovino zadnjega stoletja, vidimo, da so se projekti nadaljevali z vsaj tako velikim zanosom, če ne še večjim, sploh ko pomislimo na razvoj znanosti in tehnike. Eden pomembnih dosežkov je gotovo Eifflov stolp, ki je morda sprva ne tako zanimivo mesto spremenil v svetovno prestolnico. Gotovo je mejnik tudi serijska proizvodnja avtomobilov, ki so jo najprej vzpostavili pri Fordu in je z množičnostjo omogočila danes nepogrešljivo prevozno sredstvo širšemu krogu ljudi. Po drugi svetovni vojni je bil svet prav tako priča veliki »vesoljski« tekmi dveh držav. Težko si je namreč laično predstavljati, kako je moral biti organiziran ameriški program Appolo, ki je s svojimi projekti želel poslati človeka na Luno – v enajstem projektu jim je to tudi v resnici uspelo. Smešna je namreč ugotovitev, da je bila nekoč bogokletna misel, da bi razen ploščate Zemlje sploh lahko še kaj obstajalo, danes pa vidimo delo ljudi na robu vesolja. Ni pa se treba ozirati po nebu, da bi ugotovili, kako genialni smo in kaj vse smo ustvarili,

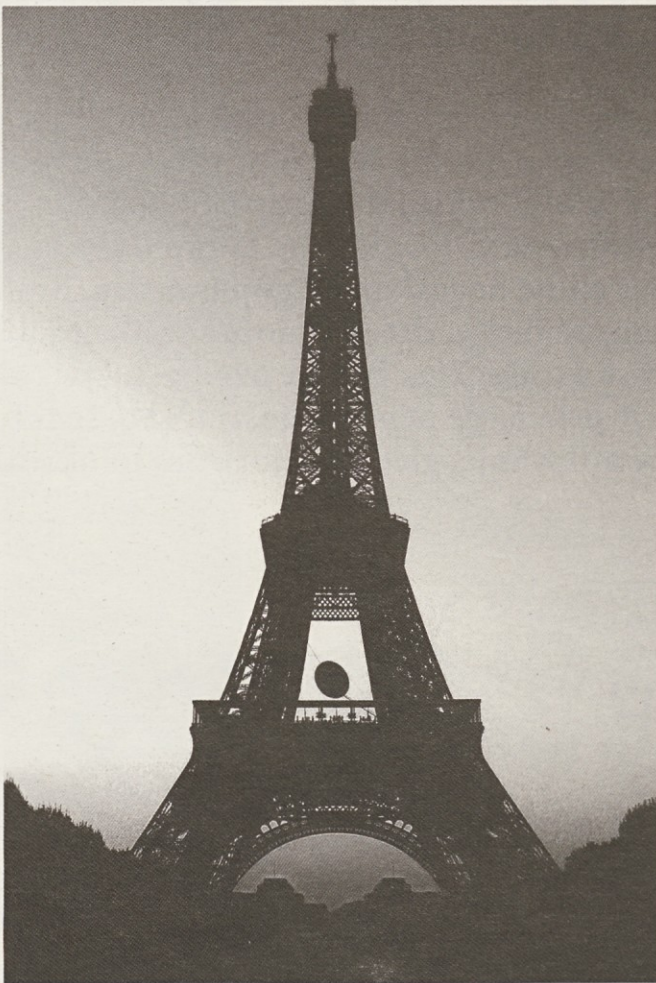

Foto: Andrej Lamut

saj imamo vse pred seboj. Zdi se le, da danes vse skupaj dojemamo kot samoumevno, saj se vse želene funkcije na aparatih opravijo skorajda samo s pritiskom na gumb. Morda se imamo od časa do časa le možnost preseliti v preteklost, in sicer takrat, ko zmanjka elektrike in zbegano hodimo po hiši ter rutinsko hočemo aktivirati kakšno stvar, da bi služila svojemu namenu. Čeprav se zdi, da smo v zadnjem stoletju, kar se tiče napredka, dosegli pravzaprav vse, kar je bilo mogoče, nas v prihodnosti gotovo čaka še kakšno presenečenje, ki bo potrdilo, kako majhni in nevedni smo bili.

V savni

Savna all night long

»Finska savna je dobra za bronhije,« se je včasih slišalo s televizijskega zaslona, ko so štirje obilni starejši Finci v oglasu poudarjali zdravilne učinke savnanja. Vendar Finci savne ne obiskujejo le zaradi zdravilnih učinkov. Savna je tradicija, ki se je ohranila v vsakdanu življenja na severu. Zgodovina sega vse do nomadskih plemen, ki so se grela v podzemnih votlinah, v katerih so si zakurili močen ogenj. Seveda smo ljudje različni. In finski pregovor pravi, da koliko je Fincev, toliko je tudi načinov savnanja.

Piše: Živa Rokavec

Sama imam srečo, da lahko verodostojnost tega pregovora preverjam vsak dan. V študentskem domu kar mrgoli zavzetih, ki se trudijo odkriti čim več tradicionalnih načinov in jih tudi preizkusiti. Ker nam je savna na voljo v neomejenih količinah, zunaj pa predvsem februarja piha veter, ki ozračje ohladi na povprečnih -10°C , je vsak eksperiment, ki se odvija v toplem okolju, dobrodošel.

Sauna ja kalja (savna in pivo): Na Finskem je pivo najbolj priljubljena "lahka" alkoholna pijača. Vsi bari ponujajo raznovrstne znamke, od domačih pa vse do tukaj najbolj cenjenih, nemških. In zakaj ne bi dveh prijetnih stvari združili v eno? Odpravili smo se v bližnjo trgovino in izbrali najbolj ugodno majhno pločevinko piva, si nadeli naše savna obleke (to so bile kopalke, kljub temu da domačini priporočajo goloto) in zasedli svoja mesta na lesenih klopih v naši savni na vrhu doma, iz katere imamo razgled na Helsinke. Pol pločevinke piva je zacvrčalo na razgretih kamnih. V majhnem prostoru je zadišalo kot v pekarni, kjer so ravno začeli peči svež kruh. **Kmalu smo se počutili kot majhni hlebčki vzhajanege testa, ki čakajo, da zlato porumenijo na 80°C .** Na kamne

smo zlili še preostanek piva in se prepustili prijetnim vonjavam. To je dobro tudi za kožo, ki je bila potem prijetno gladka in mehka. **Sauna ja vodka** (savna in vodka): Stereotip je, da Finci radi pregloboko pogledajo v kozarec, kar tudi sami radi poudarjajo. Ko se ob večernih urah s tramvajem vračaš domov, pogosto naletiš na domačine, ki se vidno pijani pozibavajo na postajah ali spijo na sedežih tramvaja. Včasih te ogovorijo (tudi v takem stanju te znajo v angleščini prositi za cigareto) ali pa le zabodeno strmiijo vate. Menim, da Finci ne spijejo veliko več alkohola kot Slovenci. Razlika je le v tem, da raje posegajo po žganih pijačah. Vodka. Če se le da, Finlandija. Vodka in savna? Nujno, če se želiš počutiti finsko. Ko smo polivali vodko po kamnih, se je (v nasprotju s pivom) razširil zelo neprijeten vonj in težko smo dihal. Ker je izhlapeval alkohol, ni bilo dolgo, ko smo se vsi začeli počutiti malo omotične. Zaradi vročine se nas je alkohol kar hitro prijel in družba je iz minute v minuto postajala bolj zabavna in glasna. Opozorilo: Ne dotikaj se vročih kamnov, pa naj se zdijo še tako zanimivi. In glavobol naslednji dan ni izključen.

Stereotipi o različnih narodih in njihovih navadah so pogosto pretirani in jih je treba jemati z rezervo, ampak savna je

močan stereotip o Finski, ki je popolnoma resničen. Ni le turistična atrakcija, ampak navada, vpletena v vsakdan. Je finska dnevna soba. Ljudje vanjo pobegnejo pred mrazom, se družijo, pogovarjajo in sproščajo. Helsinki so polni javnih savn, ki so poceni in vedno obljudene. Najstarejša oblika je dimna savna, ki je brez dimnika. Dim uhaja le skozi manjše špranje. Pozneje so dogradili dimnik, vse skupaj pa ogrevali na drva. Takšna javna lesena savna je v prestolnici le ena, preostale so električne. **Vseh jih je danes v deželi približno 1,5 milijona, kar je precej za državo s približno 5 milijoni prebivalcev.**

Sauna ja aromi öljy (savna in aromatična olja): Namesto vode smo se odločili, da tokrat na razbeljene kamne zlijemo aromatična olja. Takšna, ki jih lahko kupiš v vsaki trgovini in so namenjena uporabi s svečkami. Izbrali smo vonj pepermint. In spoznali pravi pomen reka iz oglasa, saj so bila naša dihalo dodobra prečiščena. Svež zrak je prekril tudi občasno neprijeten vonj po potu, ko se je savna napolnila. Lasje in koža so mi še dolgo dišali po pepermintovih bonbonih. Finska je zelo odprta država, ki podpira enakopravnost med spoloma (ne nazadnje imajo predsednico), vendar so pri savnanju pravila igre drugačna, kar me je zelo presenetilo.

Vse so strogo ločene na moške in ženske. Kadar je, na primer v hotelu, na razpolago le ena sama, imajo urnik, ki določa, kateri dan je uporaba namenjena moškim in kateri ženskam. Finci obnašanje v njej pogosto primerjajo s cerkvijo. Je telesno in duševno sproščanje. Sami smo se (če izvzamemo goloto in ločenost spolov) dosledno držali postopkov. Ostal nam je le še en način, ki bi ga radi poizkusili.

Sauna ja varpu (savna in zeliščna šiba): **V savno vzameš metlice, nekakšne zeliščne šibe, s katerimi rahlo udarjaš po telesu, da pospešiš prekrvavitev, ob tem pa oddajajo prijeten vonj. Potem stečeš na mrzel finski zrak, se povaljaš po snegu ali skočiš v eno izmed jezer. Odvisno od tega, koliko poguma zbereš.** In hitro nazaj v vročo savno, ki v trenutku postane ravno prav prijetna. Vsak pravi Finec to ponovi trikrat.

Tudi mi bomo pravi Finci in bomo to ponovili trikrat ... Marca v osrčju Laponske.

O kurentih malo drugače

Vojka Havlas je zanimiva mlada dama, diplomantka ljubljanske filozofske fakultete, ob slovenistiki je študirala še sociologijo kulture. V sklopu zadnje je pri predmetu Globalna kultura pod mentorstvom dr. Ksenije Vidmar Horvat in somentorstvom dr. Aleša Gačnika pripravila diplomsko nalogo z naslovom Kurentovanje na Ptuj: med ohranjanjem lokalne tradicije in sprejemanjem vplivov globalne kulture, v kateri se je lotila vprašanja te ptujske kulturne dediščine ter novosti, ki se (zaradi vpliva splošne globalizacije sveta) kažejo v njej. Ker je za nami pustni februar, smo se tokrat tudi zarekli pustno, in sicer na Vojkin način – z določeno mero kritike in malo drugače.

Piše: Polona Ambrožič

Kakšna je tradicija kurentovanja na Ptujskem?

»Kot organizirana prireditev obstaja že od leta 1960. Koncept Draga Hasla, ki je dal pobudo za aktivno organizacijo t. i. etnografskega karnevala, je nadgradila in prerastla ideja o turističnem in tržnem izkupičku ptujske »znamenitosti«. Že od samega začetka pa je ptujski karneval izvirno ruralna prireditev, ki je bila, reproducirana na folkloren način, prenesena v urbano okolje. Temu je sledilo spreminjanje kulturne dediščine, kar je bilo v prvi vrsti mogoče opaziti na liku kurenta (sledenje trendu všečnosti, pridobivanje dodatnih simbolnih pomenov, uporaba lika v propagandne namene ipd.).«

Od kod izvira kurentovanje?

»Kurentovanje pomeni tako ohranjeno kulturno dediščino obrednih mask poganskega izvora kot tudi ptujsko prireditev. Kot že omenjeno, obstaja kurentovanje kot tradicionalna ptujska organizirana prireditev od leta 1960. Na vprašanje, kam sega kurentov izvor, pa raziskovalci odgovarjajo s kazanjem na evrazijski prostor.«

Ali se na našem območju zaradi prepleta tradicionalne pustne in karnevalske kulture še ohranja tradicionalno pustno izročilo?

»Lik kurenta je v procesu spreminjanja družbenih okoliščin pridobil nove pomene. Zaradi nadlokalnih teženj, ki jih ta tradicionalno specifično lokalni lik ima, je njegova vloga

razpeta med ohranjanje kulturnodediščinske tradicije in prenašanje nove simbolne vloge pristnega slovenskega »etna« v svet. Tudi narava kurentovanja kot ohranjanja tradicije je zato glocalizirana – kar pomeni, da sledi globalnim trendom izrabljanja lokalnih posebnosti, ki jih je v skladu vsesvetovnih teženj mogoče dodelati v globalno privlačen tržni produkt.«

Kateri so tradicionalni pustni liki na Ptujskem?

»Med tradicionalnimi pustnimi liki na Ptuj gre prvenstvena vloga kurentu. Ta danes več ne pomeni le etnografske lokalne posebnosti, temveč je postal skonstruirana avtentičnost, lik z novimi simbolnimi pomeni, te lahko primerjamo s pomeni, ki jih na internacionalni ravni nosi slovenska narodna noša. Kurentova oziroma korantova podoba, kot jo poznamo (gre za eno od razvojnih oblik, ki jih je ta lik skozi čas že doživel), je temeljila na nadnaravni grotesknosti, ki mu je dajala vzvišen in skrivnosten pridih ter tradicionalno, obredno moč. Danes z uporabo lepših, daljših kož za opravo tega t. i. kožuharja in umetelnimi poslikavami obraznega dela maske izdelovalci sledijo estetskemu življenjskemu slogu, pa tudi uniformizaciji maskirne oprave, ki je bila v prejšnjih časih rezultat združitve posameznih elementov kmečkega dvorišča (kravji zvonci, kožuh ...). Ostalo (število zvoncev, nogavice itd.) variira glede na konsenz nosilcev.«

Zakaj eni te pustne like poimenujejo kurent, drugi pa korant?

»Po SSKJ je kurent slovenski knjižni izraz za narečnega koranta. Domačini uporabljajo oba izraza – eni se imajo za kurente, drugi so koranti. Dr. Gačnik pa izraz kurent uporablja za tradicijo, ki se prenaša v urbana okolja oziroma

Foto: Andrej Lamut

se v njih razvija, medtem ko je korant zanj primarni lik ljudskega izročila.«

Kdaj in kako so se prvič pojavili kurenti?

»Kar se tiče kurentovega izvora, dr. Gačnik meni, da ta lik vegetacijskega demona verjetno izhaja iz indoevropskega oziroma evrazijskega prostora.«

Poznaš kakšno zanimivo pripovedko o kurentu?

»Ne pripovedka, temveč družbena realnost – kurent je podlegel t. i. kurentomaniji, ki je zajela sodobni kulturnodediščinski prostor in jo prepoznamo po različnih modifikacijah. Kurent, upodobljen kot slovenski vojak na iraškem bojišču na plakatu družbeno-politične kampanje *Kaj poživilja Slovenija* (2006), ali kurent kot preprosto obleka, ki naredi, ne človeka, temveč Slovenca (četudi se vanj obleče slovenščine nevajen tujec) – v Volkswagnovem (televizijskem in časopisnem) reklamnem sporočilu za nemški avtomobil »Po meri Slovenca« (2007) – sta primera za najbolj očiten dokaz sodobne, modificirane vloge ptujske folklorne znamenitosti, ki ji botrujejo neizogibni glocalizacijski dejavniki.«

Čuj, eni pa v Maribor f šolo hojijo

Po mariborsko

Piše: Eva Kračun

Hej! Zdravo! Živijo! Pozdravljena! Dober dan! Servus! Ojla ali krajše oj, morda pa raje kar špansko, hola! Joj, še pozdravit ne znam, kako bom nadaljevala? Knjižna slovenščina je preveč uradna, mariborščine ne znam najbolje, po-ptujsko pa ne morem izstopati. To je najbrž milijondvestotriintrideseta dilema zelene fazanke, ki noče zatajiti svojega porekla. Daleč od tega. Želi si le, da bi se čim prej vključila v novo družbo vozaškega prvega b, kjer pa pri tem ni osamljen primer.

V prvih tednih smo stike navezovali v približku knjižne

slovenščine, nekateri so se postavljali celo s poznavanjem žabarskega jezika (seveda v humoristične namene), a to v štajerski prestolnici ni obrodilo sadov. Izkazalo se je, da je domača, spontana različica vedno najboljša. Ko smo prišli do stopnje izmišljanja vzdevkov, kot sta Šuš in Buce, smo vendarle začeli vleči po svoje. Neredko je bilo slišati »Pa kaj si ti ja nor! Jaz nemrem tak zgodaj, jaz sn ja z Ruš!« Ali: »Nemreš tak grdo güčiti.« Takšna narečna pestrost je bila mogoča samo na začetku. Z meseci je širina mariborščine kot monopolnega jezika okolja pač dosegla svoje. Z novimi sošolci smo vse pogostejše začeli zahajati v Europark. In sledilo je: »Pa naa morš rečt Europark, Europark se reče.« Tam

smo si mučen učni teden posladili s sadno kupo, obloženo z goro sladke smetane. Hitra opomba: »Eee, smētana se reče.« Zgodnje šolske ure so postale zanimivejše ob branju časnika, ampak tokrat znam že sama: Večer!

Šele potem ko se mi je uspelo vključiti v družbo mesta Maribor, ki ponuja svojevrstno izobraževalno in vsaj naglasno širino, si moram priznati, da se vselej rada vračam v ožine ptujskih besed.

Luka izza računalnika kuka

Piše: Luka Cvetko

S 4. februarjem se odpira hipermarket – tam se dobi vrste in kolone informacij v obliki osebnih podatkov, fotografij ... Že po prvem uporu pa je začasno zaprt, ljudje so pisma "za staro pravdo" množično naslovili na Facebook, ki si je s spremembo pogojev uporabe prisvojil vse podatke za prosto rabo, tudi po izbrisu uporabniškega računa/odjavi iz sistema.

Po ponovnem pregledu pravičnosti ukrepa bo menda veljalo, da vse, kar je na Facebooku, tam tudi ostane. Odločitev o umiku možnosti izbrisa vsebin je prevajalcem te strani v slovenščino podarila dopust: prihranjeno jim bo delo s preimenovanjem tipke delete v izbriši. V marcu se konča javna obravnava spremembe standarda slovenske tipkovnice, ki bo (pričakovano) drugačen še to leto. Vsa nadaljnja navodila za računalniške postopke

v slovenščini bodo namesto escape morala vsebovati besedilo Izhod, namesto shift dvigni in podobno ... Globalizacija valentinovega je objela svet IT: ob vsem znanih ljubimcih, Applu in Googlu, sta na sejmu GSMA izstopala še Skype in Nokia – na novih mobilnikih bo uporaba Skypa končno mogoča.

Pustovanje brez kurentov? Nikakor!

Cigani iz Dornave vedno navdušijo.

V karnevalski dvorani je bila na voljo glasba za vsak okus.

Na Kurentancu je mlade dobro ogrela skupina Nude.

Podelili pa so tudi nagrade za najboljše skupinske maske.

Foto in tekst: Andrej Lamut

Bolj staro, bolj noro dobro

Za nami je pust ali po domače fašenk. Turisti od blizu in daleč, še posebno pa Ptujčani in prebivalci okoliških vasi so si vzeli čas za druge obraze, ki si jih lahko nadenejo samo enkrat v letu. Tako so se lahko znoreli, namaskirali, znebili odvečne energije ali preprosto uživali ob dobri glasbi. Kakor koli že, večina Ptujčanov bi se verjetno strinjala, da je ta čas resnično noro dober, kot se je tudi glasilo geslo letošnjega karnevala.

Piše: K. J.

Za pusta namreč prav vsi pridejo na svoj račun, če si le dovolijo sprostiti se in nekoliko pozabiti na vsakdanje skrbi. Na Vičavi za to poskrbi karnevalski šotor z različnimi znanimi pevci, ki nas v teh dneh počastijo s svojim obiskom. Parkirišče je zvečer v starem delu Ptuja težko najti. Vstopnice se kupujejo že nekaj dni vnaprej. Šotor je poln mladih in starih, željnih zabave, zamaskiranih in takšnih brez maske ...

In kaj nam je pravzaprav ponudil letošnji fašenk? Vse se je začelo že 2. februarja z 9. tradicionalnim korantovim skokom, ko so si v Budini pri Ptujju kurenti ali koranti prvič letos nadeli maske. Od takrat pa do pepelnice smo lahko zvoke njihovih zvoncev slišali na sprehodu po Ptujju in okolici. Nato je v petek, 13., ki bi lahko za vraževerne pomenil nesrečen dan, naše staro mesto obiskala kraljica house glasbe, Barbara Tucker iz New Yorka, v Super Liju smo lahko poslušali Vlada Kreslina, v ptujski gimnaziji pa temperamentno zasedbo Terrafolk. Kogar niso zadovoljili ti glasbeni gosti, se je lahko odpravil na Facebook zabavo skupine Terme Ptuj v Grand hotelu Primus. Odločitev je bila težka, a za tiste, ki na ta dan niso ostali doma, petek 13. ni bil slab dan:

Tomaž (18): »Barbara Tucker je v šotoru naredila spektakel, to je bila ena izmed najboljših zabav, na katerih sem kdaj bil. Skoraj še boljše od nje sta bila ptujska didžeja Tímy in Lubaj. V šotoru pogrešam nekoliko več house glasbe, na katero je mogoče plesati.«

Valentinov večer je za vse zainteresirane popestrila hrvaška diva Severina, ki je s svojo energijo obdržala množico na nogah do jutranjih ur. V Primusu so medtem pripravili gala

Foto: Andrej Lamut

pustni ples v klubu Gemina XIII. s skupino Deja Vu. Nato je v nedeljo sledil koncert Gibonnija in Akija Rahimovskega, nekdanjega člana skupine Parni Valjak, v ponedeljek pa rock večer, na katerem sta nastopila znana slovenska benda Big foot mama in Dan D. Dvorana se je zibala v ritmu popevke: »Para para para, pararara ... naj te nosi voda.«

Tamara (17): »Meni je bil program všeč, vendar je bil lanski še boljši. Pri gostih so se sicer potrudili, saj so bile večinoma same večje in manjše zvezde. Sicer se mi je zdelo na splošno vse super, lahko bi le malo znižali cene pijač.«

Medtem ko so se mladi in malo starejši lahko zibali v ritmu Vode, je bilo v Primusu organizirano pustno rajanje za naše najmlajše, v hotelu Park pa ste se lahko udeležili tudi koktajl zabave oziroma družabne prireditve prijateljev Facebooka.

Pust so nam popestrili še znani slovenski izvajalci etno glasbe, zasedba Katalena, mlada pevka Neisha in stari znanec ptujskega kurentovanja, zdaj že petdesetletni Zoran Predin, ki pa mu še vedno uspe držati pokonci ves šotor. Za upokojece je bilo organizirano pustovanje v Primusu, v klubu Gemina XIII.

Sreda je bil dan za Kvintone in pa prav tako že tradicionalnega gosta šotorja, Magnifica. Hir vi kam, hir vi go ... :P

Naše mesto so obiskali tudi Novi fosili, Irena Vrčkovnik,

Pop Design in številni drugi, tako da smo se lahko rajanja resnično naužili. Upamo, da ste izkoristili pustne dni, saj je maskiranje nekako kar moralna dolžnost vseh prebivalcev Ptuja z bližnjo in daljno okolico.

Kva dogaja?

O lublan skoz moj uč

Pust letos zame

Tokrat sem se odločila, da pustno rajanje doživim na Ptujju. Ljubljana, ljuba Ljubljana, kraj priložnosti in samostojnega študentskega življenja, zame ni prostor, kjer bi se lahko pustno znorela. Ljudje na Ptujju so karnevalsko odklopljeni, vzdušje je 'fašenkasto' obarvano in letos sem se odločila, da se želim odklopiti in maskirana naplesati na prizoriščih s pustnim dogajanjem. Letos sem dala temu priložnost in sprejela vse, kar dogajanje prinaša s seboj. Krofe, izvirne in manj izvirne maske, pijane skupine, vroč in zatohel zrak v karnevalskem šotoru, ko je nabito poln plesa željnih ljudi, povorke, kurente, helijeve balone, lunapark, glasbo po mojem okusu in tako, ki to ni ...

Piše: Maruška Samobor Gerl

Prvič sem doživela pust kot nekaj povsem normalnega, nekaj, nad čemer se mi ni treba zgražati in čez kar ne želim udrihati, kot sem počela veliko let. Pustovanje po novem sprejemam kot lokalno posebnost, lastnost, po kateri se Ptuj, hvala bogu, razlikuje od drugih slovenskih mest, kot dogajanje, ki ima poseben čar in sem se mu letos prepustila.

Pa kaj, če nekateri ne najdejo mere in odklopijo pamet do patoloških razsežnosti. Pa kaj, če mestno hišo prevzame karnevalski princ, župan pa odide v kurente in preživlja čas, kakor ga pač preživlja, saj je njegov in z njim razpolaga po lastni presoji. Pa kaj, če nekateri zamaskiranci fehtajo za denar in strašijo ljudi po cesti. Pa kaj, če stojnice s pustnimi pripomočki, baloni, pokovko in sladkorno peno niso najbolj premišljeno izbrane in postavljene. Pa kaj, če so krofi mastni in kalorični. Pa kaj, če se na nekaterih prizoriščih vrtijo Mile Kitić, Turbo angels in Štajerski Mišo, letos je bilo veliko alternative. Pa kaj, če se nekaj ljudi odloči, da bo obrekovalo štorasto narejene kostume, pljuvalo po dogajanju in se

zgražalo nad pijanci in zblojenci. Letos me takšne stvari niso ganile. Vsak ima svoje doživljanje, če ga zmore, in če si ga pokvari, potem ima pokvarjeno dogajanje. Sama si po novem želim izbrati drugačno doživljanje, iz pustovanja potegniti biserčke, ki me veselijo in navdihujejo ter pustiti razigranosti trenutkov, da se me dotakne. Zato sem si letos izbrala pisano dogajanje na Ptujju in ne v Ljubljani.

Prejšnja leta sem opazovala, kako se odvija pustni čas v prestolnici. Opazila sem bolj malo. Nekaj otrok, našemljenih v kupljena oblačila, v katerih so šli v šolo, nekaj umetnikov in posebnežev, ki so prišli našemljeni na faks, povečano ponudbo in prodajo krofov in pustne zabave v lokalih s posebnimi koktajli, zmešanimi samo za to priložnost. Prvo leto, ko sem pustovanje preživela v Ljubljani, je bilo zame razočaranje. Ptujsko dekle, navajeno praznovanja v velikem obsegu, si ni znalo predstavljati, da obstaja kraj, kjer pustovanja nekako ni. Pust je bil zame odklop, ceste, polne maškar, ulice z vonjem po svežih krofih, zven kurentovih zvonov, našemljeni odrasli in rajanje v karnevalskem šotoru. Tega

27.10.2007 15:51

v Ljubljani ni. Letos sem to sprejela kot dejstvo. Šla sem tja, kjer se počutim dobro in v skladu s svojimi trenutnimi interesi. Nisem težila o depresivni Ljubljani, o meglenem in prosojnem folklu, ki egocentrično drvi mimo mene, tožarila zaradi osamljenosti, gojila depresivnih misli in si povzročala neplodnosti, cist na jajčnikih in možganskega tumorja. A-a. Letos sem se odločila, da mi pustovanje ustreza, zato sem preprosto zamenjala okolje in nisem prispevala k negativni energiji, ki bi sicer pomenila slabo počutje, mrk pogled in asocialnost.

Letos sem bila maškara, plešoča in radoživa, v polnosti doživljanja dogajanja. Takšna samo zase, za druge pa toliko, kolikor so si me takšno želeli. Mastni krofi, glasni kurenti, »deca, ki so že spet prišli za debelo repo«, grdo vreme, bedni lunapark, ki je isti že sto let? Vsak ima pravico, da pustovanje tako vidi in ga tako doživlja. Ali mu je to v užitek ali ne, se s takšnim razmišljanjem osrečuje, mu je zaradi tega prijetno in se tako razveseljuje, pa mora ugotoviti vsak zase. Jaz vem drugače.

Center interesnih dejavnosti Ptuj
Osojnikova 9, SI – 2250 Ptuj
tel. 780 55 40 in 041 604 778
www.cid.si cid@cid.si

Program v marcu 2009

Klubski program

petek, 6. marca 2009, ob 20. uri

KONCERT: TRETJA IZMENA, predskupina RAMONES MANIA
Koncert so pripravili mladi ptujski glasbeniki, vstopnine ni!

petek, 13. marca 2009, ob 19. uri

POTOPIS: AVSTRALIJA ALI NAJDRAŽJI SONČNI ZAHOD

Na predavanju Francija Horvata bomo spoznali Sydney, prestolnico Canberro, Melbourne, Perth, prečudovito Obalno cesto, nacionalne parke Blue mountains, Kakadu in Grampias, vinorodno dolino Barosse, ob tem pa blizu Darwina obiskali zdomca Francija Esa. Največja zanimivost v Avstraliji je prav gotovo Ayers Rock ali Uluru v središču celine. Na predavanju seveda ne bodo manjkali posnetki avtohtonih prebivalcev, Aboriginov, avstralskega rastlinstva in živalstva ter čarobna avstralska glasba.

sobota, 14. marca 2009, ob 19. uri

PRODUKCIJSKI KONCERT MLADIH GLASBENIKOV

Prvo samostojno produkcijo so pripravili učenci Luke Gaiserja, ki se učijo igranja na bas kitaro, ter bobnarji pod mentorstvom Aleša Zorca in Borisa Magdalenca. Vstopnine ni!

petek, 20. marca 2009, ob 20. uri

V PETEK VAS RAZVAJAMO: ROJSTVO ROCK'N'ROLLA

Kako je sredi 20. stoletja nastal rock, kdo so bili njegovi najzgodnejši ustvarjalci, kateri glasbeniki so ga ponesli med množice ... Klubski večer s posnetki starih mojstrov, igranjem in petjem v živo in komentarji Janka Košana. Vstopnine ni!

sobota, 21. marca 2009, ob 19. uri

LITERARNI VEČER

Organizacija Unesco je prvi pomladni dan razglasila za svetovni dan poezije. Na ta dan po vsem svetu pripravijo številne prireditve, posvečene pesniški besedi. Na Ptuj bodo svoja dela brali mladi pesniki, ki so se že uspešno predstavili slovenski kulturni javnosti. Moderatorica večera je Kristina Kočan, tudi sama pesnica, ki je v letu 2008 izdala svojo prvo zbirko.

27. in 28. marca: TRIBUTE TO METALLICA

petek, 27. marca, ob 20. uri: projekcija dokumentarnega filma o Metallici

sobota, 28. marca, ob 20.30: INSPIRACIJA METALLICA – KONCERT MLADIH PTUJSKIH GLASBENIKOV

Zadnji vikend v marcu je posvečen legendarni zasedbi, ki glasbeni svet zaznamuje že 28. leto.

Vstopnine ni!

V marcu je na ogled razstava

UJETE MISLI SPOMINA

Likovni ustvarjalec Gregor Samastur o svojem tokratnem projektu pravi: »Po dvajsetih letih zvestobe slikarskemu platnu, paleti in čopiču sem v zadnjem obdobju v sebi nekako začutil potrebo in željo po drugih, drugačnih izraznih možnostih v svojem umetniškem ustvarjanju, ki jih nudijo drugi materiali, saj lahko z njimi dvodimenzionalno ploskev zamenjam s trodimenzionalnostjo. Na tej razstavi se bom javnosti prvič predstavil z novimi skulpturami, za katere lahko rečem, da so nastajale kot drobne sestavljanke mojih misli, spominov, ujetih v les, glino, mavec in barvo.«

Mednarodno sodelovanje

PROJEKT RAFFAELLO – s partnerji iz Italije, Nemčije, Grčije in Turčije razvijamo modele spodbujanja lastne ustvarjalnosti mladih v besedi, gibu in neposrednem stiku z gledalci, ne prek elektronskih medijev. Projekt se bo nadaljeval junija s festivalom v Nemčiji in sklenil decembra z lokalnimi prireditvami v vseh sodelujočih mestih.

Neformalno učenje

Še vedno se je mogoče prijaviti na/v:

- ELEKTRO DELAVNICO
- NOVINARSKO SKUPINO
- LITERARNO SKUPINO
- TEČAJ IGRANJA NA AFRIŠKE BOBNE – DJEMBE

Servisna dejavnost

Mladi, ki imate idejo za dogodek, zabavo, projekt – oglasite se v CID Ptuj!

Odpiralni čas

Od ponedeljka do petka od 9. do 18. ure,
kavarna, ki jo vodi Klub ptujskih študentov, je odprta med klubskimi dogodki od 18. ure.

Tečaji, delavnice, seminarji in druge oblike dela se izvajajo tudi zunaj tega časa.

Čas brez organiziranih dogodkov je namenjen druženju, igranju namiznega tenisa, pikada, družabnih iger, poslušanju glasbe, zabavi ter pobudam mladinskih skupin in organizacij, ki lahko prostore in opremo koristijo brezplačno.

Kolofon

Številka 5

Letnik 2

Datum izida: 28.2.2009

Kraj izida: Ptuj

Cidopis je glasilo Centra interesnih dejavnosti Ptuj.

Izdal: CID Ptuj

Zanj: Aleksander Kraner

Naklada: 400 izvodov

Foto na naslovnici: Andrej Lamut

Tiskarna: Grafis

Urednica Cidopisa in mentorica novinarske skupine v Centru interesnih dejavnosti: Polona Ambrožič

Oblikovalec in tehnični urednik: Andrej Lamut

Novinarji: Andrej Lamut, 18 let, gimnazijec; Barbara Ferčič, 23 let, absolventka; Eva Kračun, 16 let, gimnazijka; Jasmina Kokol, 16 let, gimnazijka; K.J., 17 let, gimnazijka; Luka Cvetko, 13 let, OŠ Velika Nedelja; Maja Kračun, 24 let, absolventka; Maruška Samobor Gerl, 22 let, študentka; Uroš Sitar, 21 let, študent; Živa Rokavec, 21 let, študentka.

Lektorici: Barbara Ferčič in Maja Kračun